

Pozměňovací návrh Marka Nováka, Lucie Šafránkové, Aleny Gajdůškové, Hany Aulické Jírovcové, Jana Bauera, Jany Pastuchové, Lenky Dražilové, Evy Fialové, Davida Kasala, Karla Raise a Věry Procházkové

k návrhu poslanců Lucie Šafránkové, Tomia Okamury, Radima Fialy a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
(sněmovní tisk č. 652)

1. Název zákona nově zní:

„Zákon, kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony“.

2. Dosavadní text se označuje jako „ČÁST PRVNÍ“.

3. Název části první zní: „Změna zákona o pomoci v hmotné nouzi“.

4. V Čl. I se dosavadní body 1 až 7 nahrazují body 1 až 41, které znějí:

„1. V § 3 odst. 1 písm. a) bod 8 zní:

„8. uznána dočasně práce neschopnou nebo osobou dokládající potvrzením ošetřujícího lékaře zdravotní důvody, které by byly u osoby pojištěné podle zákona o nemocenském pojištění důvodem pro rozhodnutí ošetřujícího lékaře o vzniku dočasné pracovní neschopnosti; s výjimkou osoby, která je vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání z důvodu nesplnění oznamovací povinnosti nebo povinnosti doložit skutečnosti stanovené v § 27 odst. 3 zákona o zaměstnanosti nebo z důvodu neplnění povinnosti uchazeče o zaměstnání dodržovat režim dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu, nebo osoby, která není uchazečem o zaměstnání, ale porušila režim pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi podle § 17a,“.

2. V § 3 odst. 1 písm. a) se bod 9 zrušuje.
Dosavadní bod 10 se označuje jako bod 9.

3. V § 3 odst. 1 písm. c) se za text „§ 11“ vkládá text „odst. 2 písm. a) a b), § 26 a 27“.

4. V § 3 odst. 1 písm. d) se za slova „důchodovém pojištění⁶⁰⁾“ doplňují slova „, která tuto svoji činnost nepřerušila nebo neukončila“.

5. V § 3 odst. 1 písm. e) se za slovo „docházky“ vkládají slova „nebo povinného předškolního vzdělávání“.

6. V § 3 odst. 1 písmeno h) zní:

- „h) je osobou, které byla žádost o dávku zamítnuta nebo které byla dávka odejmuta podle § 33ac, § 45 odst. 2, § 49 odst. 5 nebo § 63 odst. 2, nebo s ní společně posuzovanou osobou, a to po dobu 6 kalendářních měsíců následujících po kalendářním měsíci, na který nebyla dávka přiznána nebo ve kterém byla dávka odejmuta.“.
7. V § 9 odst. 1 písm. a) se za text „70 %“ vkládají slova „příjmu z důchodů poskytovaných v rámci důchodového pojištění⁵³⁾“.
8. V § 9 odst. 1 písm. b) se bod 3 zrušuje.
9. V § 9 odstavec 3 zní:
- „(3) Příjmy se započítávají v tom rozhodném období, v němž byly vyplaceny, pokud zákon nestanoví jinak.“.
10. V § 9 se doplňují odstavce 4 a 5, které znějí:
- „(4) Do příjmu se v tom rozhodném období, v němž bylo vyplaceno, započte i plnění z nároků a pohledávek osoby nebo společně posuzované osoby, přestože nebylo vyplaceno přímo osobě nebo s ní společně posuzované osobě. Pokud je na příjmu osoby a společně posuzované osoby prováděn výkon rozhodnutí srážkami z příjmu, započítává se tento příjem ve výši před provedením výkonu rozhodnutí srážkami z příjmu, a to v tom rozhodném období, kdy je osobě a společně posuzované osobě vyplacen příjem po provedení výkonu rozhodnutí srážkami z příjmu.
- (5) Za příjem se nepovažují příjmy podle odstavce 1, u nichž nelze jejich započítání do rozhodného příjmu spravedlivě požadovat s ohledem na účel, pro který byly poskytnuty.“.
11. V § 10 odst. 2 písm. a) se slova „zejména ztráta příjmu z výdělečné činnosti, ukončení výplaty podpory v nezaměstnanosti nebo podpory při rekvalifikaci a ukončení výplaty rodičovského příspěvku“ nahrazují slovy „snížení nebo ztráta měsíčně se opakujícího příjmu alespoň o jednu třetinu, a to zejména příjmu z výdělečné činnosti, z podpory v nezaměstnanosti nebo podpory při rekvalifikaci, z rodičovského příspěvku, z dávek nemocenského pojištění“.
12. V § 12 na konci odstavce 1 se tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se text „a to v případě, kdy osoba nadále splňuje podmínku uvedenou v odstavci 2 písm. a)“.
13. V § 12 odst. 2 písm. a) se za slovo „zaměstnání“ vkládají slova „ve spojitosti se sociální prací“ a za slovo „zaměstnavateli“ se vkládají slova „a aktivní součinností ve spojitosti se sociální prací s pověřeným obecním úřadem, obecním úřadem obcí s rozšířenou působností a újezdním úřadem“.
14. § 17 včetně nadpisu zní:

„§ 17

Potvrzení o pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi a potvrzení o ošetření nebo vyšetření ve zdravotnickém zařízení

(1) Osobě, která není uchazečem o zaměstnání a která je dočasně práce neschopná z důvodu, který by byl u pojištěnce pojištěného podle zákona o nemocenském pojištění důvodem pro rozhodnutí ošetřujícího lékaře o vzniku dočasné pracovní neschopnosti z důvodu nemoci nebo úrazu, vydá registrující poskytovatel nebo jiný poskytovatel zdravotních služeb, který osobě poskytuje zdravotní péči v případě této nemoci nebo úrazu, na její žádost potvrzení o pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi.

(2) V potvrzení o pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi se uvedou

- a) místo pobytu osoby v době pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi,
- b) rozsah a doba povolených vycházek a
- c) další požadované údaje.

(3) Pro stanovení rozsahu a doby povolených vycházek podle odstavce 2 písm. b) se použije § 56 odst. 6 zákona o nemocenském pojištění obdobně.

(4) Osobě, které bylo vydáno potvrzení podle odstavce 1, vydá na její žádost, je-li to důvodné, registrující poskytovatel nebo jiný poskytovatel zdravotních služeb, který provedl ošetření nebo vyšetření ve zdravotnickém zařízení, potvrzení o ošetření nebo vyšetření ve zdravotnickém zařízení.

(5) Závazný vzor potvrzení podle odstavců 1 a 4 stanoví ministerstvo vyhláškou.

(6) Náklady spojené s vydáním potvrzení podle odstavců 1 a 4 hradí Úřad práce.“

15. Za § 17 se vkládá nový § 17a, který včetně nadpisu zní:

„§ 17a

Režim pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi

Režimem pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi se u osoby, která není uchazečem o zaměstnání a není osobou, která byla vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání z důvodu nesplnění oznamovací povinnosti nebo povinnosti doložit skutečnosti stanovené v § 27 odst. 3 zákona o zaměstnanosti nebo z důvodu neplnění povinnosti uchazeče o zaměstnání dodržovat režim dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu, rozumí povinnost zdržovat se v místě pobytu uvedeném v potvrzení o pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi a povinnost dodržovat rozsah a dobu povolených vycházek.“

16. § 22 se zrušuje.

17. V § 23 písm. b) se slova „poměrné části příspěvku na živobytí připadající na osobu“ nahrazují slovy „částky živobytí osoby“.

18. V § 24 odst. 1 písm. b), c) a d) se slova „a § 30“ zrušují.

19. V § 24 odst. 1 písm. e) se číslo „30“ nahrazuje číslem „29“.
20. V § 24 odst. 1 písm. f) se slova „krajskou pobočkou Úřadu práce“ nahrazují slovy „prostřednictvím krajské pobočky Úřadu práce“ a za slovo „činná“ se vkládají slova „a má z této výdělečné činnosti příjem ve smyslu aktivity podle § 3 odst. 1 písm. a)“.
21. V § 24 odst. 1 písm. g) se číslo „30“ nahrazuje číslem „29“.
22. V § 25 odst. 1 se za slovo „činnosti“ vkládají slova „a prokazatelně se snaží využít další možnosti zvýšení příjmu vlastní prací podle § 12 odst. 1“.

23. § 28 včetně nadpisu a poznámky pod čarou č. 32 zní:

„§ 28

Hodnocení možnosti zvýšení příjmu u nezletilých dětí

Při hodnocení možnosti zvýšení příjmu u nezletilých dětí se postupuje podle § 26 nebo § 27. Pokud není využíván majetek nezletilého dítěte, přestože by mohl být ve prospěch společně posuzovaných osob využíván, nebo nejsou řádně uplatněny nároky a pohledávky tohoto dítěte, sankce podle § 26 nebo 27 jsou uplatňovány u ostatních společně posuzovaných osob. Při zjišťování možnosti zvýšení příjmu využitím majetku nebo nároků a pohledávek u nezletilých dětí je orgán pomoci v hmotné nouzi povinen spolupracovat s příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí³²⁾.

³²⁾ § 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.“.

24. V § 33 odst. 1 úvodní části ustanovení se za slovo „byt“ vkládají slova „vhodný pro bydlení“.
25. V § 33a se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:
- „(2) Byt vhodný pro bydlení musí splňovat základní standardy pro bydlení, jimiž jsou:
- a) byt je uzavíratelný a uzamykatelný, je osazen funkčními dveřmi a okny,
 - b) byt má alespoň 1 obytnou místnost, která splňuje požadavky stavebního zákona,
 - c) byt má záchod a koupelnu, které jsou provozuschopné,
 - d) byt má vyčleněný prostor na vaření a přípravu jídla,
 - e) byt je napojen na zdroj pitné vody nebo má zajištěn neomezený přímý přístup k pitné vodě,
 - f) byt má zajištěno dostatečné větrání obytných místností venkovním vzduchem a vytápění v souladu s normovými hodnotami, s možností regulace vnitřní teploty,
 - g) v bytě jsou řádně prováděna nařízená protiepidemická opatření a
 - h) byt nemá závady ohrožující život nebo zdraví osob.“.

Dosavadní odstavce 2 až 5 se označují jako odstavce 3 až 6.

26. V § 33a odst. 4 se slova „odstavec 2“ nahrazují slovy „odstavec 3“.

27. Za § 33a se vkládají nové § 33aa a § 33ab, které včetně nadpisu znějí:

„§ 33aa

Posuzování plnění základních standardů pro bydlení

(1) Je-li při vyhodnocování nároku na doplatek na bydlení nebo v průběhu výplaty doplatku na bydlení pochybnost, zda byt je vhodným bytem k bydlení, provede orgán pomoci v hmotné nouzi šetření v místě za účelem ověření těchto skutečností. Kontrolu, zda byt splňuje požadavky uvedené v § 33a odst. 2 písm. g), provádí pro účely tohoto zákona na žádost orgánu pomoci v hmotné nouzi orgán ochrany veřejného zdraví. Kontrolu, zda byt splňuje požadavky uvedené v § 33a odst. 2 písm. h), provádí pro účely tohoto zákona na žádost orgánu pomoci v hmotné nouzi obecný stavební úřad. Při provádění kontroly podle věty druhé, třetí nebo čtvrté se postupuje podle kontrolního řádu.

(2) Pokud orgán pomoci v hmotné nouzi zjistí v průběhu poskytování doplatku na bydlení svým šetřením nebo na základě informace, kterou mu po provedení kontroly podle odstavce 1 předá příslušný orgán, že se nejedná o byt vhodný pro bydlení, stanoví lhůtu, ve které má dojít k nápravě tohoto stavu, a informuje příjemce doplatku na bydlení o případných následcích podle § 33ac, pokud nedojde k nápravě tohoto stavu.

(3) O skutečnosti, že se nejedná o byt vhodný pro bydlení, a o lhůtě, ve které má dojít k nápravě tohoto stavu, informuje orgán pomoci v hmotné nouzi bezodkladně

- a) příjemce doplatku na bydlení,
- b) vlastníka bytu,
- c) pověřený obecní úřad s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace osob, které obývají tento byt,
- d) orgán sociálně-právní ochrany dětí, pokud je v okruhu společně posuzovaných osob nezletilé dítě.

§ 33ab

Vstup do obydlí a šetření v místě

(1) Zaměstnanci orgánu pomoci v hmotné nouzi, pověřeného obecního úřadu nebo obecního úřadu obce s rozšířenou působností jsou oprávněni na základě souhlasu žadatele o doplatek na bydlení nebo příjemce doplatku na bydlení v souvislosti s plněním úkolů podle tohoto zákona vstupovat do obydlí, které osoba a s ní společně posuzované osoby užívají, a to s cílem provádět šetření v místě pro zjištění podmínek nároku na doplatek na bydlení a jeho výši. Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním vydaným orgánem pomoci v hmotné nouzi nebo obecním úřadem jako doložkou služebního průkazu. Toto zvláštní oprávnění obsahuje označení účelu vydání, číslo služebního průkazu, jméno, popřípadě jména, a příjmení zaměstnance a identifikační údaje vydávajícího úřadu.

(2) Oprávnění ke vstupu do obydlí, které žadatel o doplatek na bydlení nebo příjemce doplatku na bydlení a s ním společně posuzované osoby užívají, s cílem provádět kontrolu plnění základních standardů bydlení podle § 33aa, mají se souhlasem žadatele o doplatek

na bydlení nebo příjemce doplatku na bydlení také zaměstnanci orgánů veřejného zdraví a obecných stavebních úřadů, kteří se prokáží služebním průkazem.

(3) Pokud žadatel o doplatek na bydlení nebo příjemce doplatku na bydlení nedá souhlas se vstupem do obydlí, nebo znemožní provedení šetření v místě k ověření skutečností rozhodných pro nárok na doplatek na bydlení nebo jeho výši, nebo kontrolu skutečností uvedených v § 33 odst. 2, orgán pomoci v hmotné nouzi doplatek na bydlení nepřizná nebo odejme.“.

28. Za § 33ab se vkládá nový § 33ac, který včetně nadpisu zní:

„§ 33ac

Odejmutí doplatku na bydlení z důvodu nevhodnosti bytu

Není-li ve lhůtě stanovené podle § 33aa odst. 2 orgán pomoci v hmotné nouzi informován o zjednání nápravy stavu, v jehož důsledku byt nebyl vhodný k bydlení, doplatek na bydlení odejme, a to od počátku čtvrtého kalendářního měsíce následujícího po dni, ve kterém uplynula lhůta pro zjednání nápravy stavu, v jehož důsledku byt nebyl vhodný k bydlení. Řízení o odejmutí doplatku na bydlení podle věty první se nezačíná, pokud dojde k nápravě stavu alespoň do posledního dne třetího kalendářního měsíce následujícího po dni, ve kterém uplynula lhůta pro zjednání nápravy stavu stanovená podle § 33aa odst. 2.“.

29. V § 35 písm. b) se slova „poměrnou částí“ nahrazují slovy „částkou živobytí“.

30. V § 44 odstavec 1 zní:

„(1) Dojde-li ke změně skutečností rozhodných pro nárok na dávku, její výplatu nebo její výši, přehodnotí se dávka od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém tato změna nastala v souladu s § 10.“.

31. V § 44 se odstavce 2 a 3 zrušují.

Dosavadní odstavce 4 až 7 se označují jako odstavce 2 až 5.

32. V § 44 se odstavec 3 zrušuje.

Dosavadní odstavce 4 a 5 se označují jako odstavce 3 a 4.

33. V § 44 odst. 4 písm. b) se doplňuje věta „Ustanovení o odpovědnosti příjemce a společně posuzovaných osob za přeplatek tím není dotčeno.“.

34. V § 49 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena c) až e), která znějí:

„c) podrobit se za účelem posouzení svého zdravotního stavu nebo za účelem vydání lékařského posudku k doložení skutečností podle § 3 odst. 1 písm. a) bodu 8 na výzvu krajské pobočky Úřadu práce vyšetření u smluvního poskytovatele zdravotních služeb určeného krajskou pobočkou Úřadu práce,

- d) nejpozději do 3 kalendářních dnů od vydání potvrzení podle § 17 odst. 1 a 4 doložit tato potvrzení Úřadu práce,
 - e) dodržovat režim pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi podle § 17a.“.
35. V § 49 se na konci odstavce 3 tečka nahrazuje čárkou a doplňují se písmena c) až e), která znějí:
- „c) podrobit se za účelem posouzení svého zdravotního stavu nebo za účelem vydání lékařského posudku k doložení skutečností podle § 3 odst. 1 písm. a) bodu 8 na výzvu krajské pobočky Úřadu práce vyšetření u smluvního poskytovatele zdravotních služeb určeného krajskou pobočkou Úřadu práce,
 - d) nejpozději do 3 kalendářních dnů od vydání potvrzení podle § 17 odst. 1 a 4 doložit tato potvrzení Úřadu práce,
 - e) dodržovat režim pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi podle § 17a.“.

36. § 62 zní:

„§ 62

(1) Krajská pobočka Úřadu práce je dále oprávněna kontrolovat dodržování režimu pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi podle § 17a. Zjistí-li krajská pobočka Úřadu práce nedodržování režimu pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi podle § 17a, vyhotoví o kontrole písemný záznam s uvedením skutečností, které jsou považovány za porušení tohoto režimu; stejnopis tohoto záznamu doručí osobě, která povinnost porušila, a registrujícímu poskytovateli nebo jinému poskytovateli zdravotních služeb, který poskytuje této osobě zdravotní péči v případě nemoci nebo úrazu.

(2) Na postup při kontrole podle odstavce 1 se nevztahuje kontrolní řád.

(3) Krajská pobočka Úřadu práce je povinna ověřit trvání skutečností podle § 3 odst. 1 písm. a) bodu 8 a za tím účelem vyzvat osobu dokládající uvedené skutečnosti, aby se podrobila vyšetření u smluvního poskytovatele zdravotních služeb určeného krajskou pobočkou Úřadu práce podle § 49 odst. 2 písm. c) nebo § 49 odst. 3 písm. c), nejméně jednou za 2 roky.“.

37. V § 67 odstavec 1 včetně poznámky pod čarou č. 7 zní:

„(1) Místní příslušnost krajské pobočky Úřadu práce se řídí

- a) místem, kde žadatel o dávku na území České republiky bydlí,
 - b) nelze-li místo určit podle písmene a), jiným místem, kde je hlášen k trvalému pobytu podle zvláštních právních předpisů⁷⁾,
- pokud tento zákon nestanoví jinak.

⁷⁾ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.“.

38. V § 69 odst. 2 se za slova „o zastavení její výplaty“ vkládají slova „nebo o přeplatku“.
39. V § 72 se na konci odstavce 4 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno i), které zní:
„i) prohlášení, že byt, na který je doplatek na bydlení požadován, splňuje základní standardy pro bydlení.“.
40. V § 77 se doplňuje odstavec 3, který zní:
„(3) Proti rozhodnutí podle § 54 odst. 1 se nelze odvolat ani je nelze přezkoumat v přezkumném řízení.“.
41. V § 80 se za slovo „provedení“ vkládají slova „§ 17 odst. 5,“:“.

5. Čl. II zní:

„Čl. II

Přechodná ustanovení

1. Úřad práce České republiky – krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „krajská pobočka Úřadu práce“) doručí v období od 1. dubna do 30. června 2021 příjemcům příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení písemné sdělení o změně místní příslušnosti krajských poboček Úřadu práce s účinností od 1. července 2021, zároveň je vyzve, aby v případě, kdy je místo jejich skutečného pobytu odlišné od místa, kde jsou hlášeni k trvalému pobytu, tuto skutečnost písemně oznámili krajské pobočce Úřadu práce, která jim příspěvek na živobytí nebo doplatek na bydlení vyplácí; toto sdělení se nedoručuje do vlastních rukou.
2. Ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona až do dne oznámení změny místa skutečného pobytu příjemce příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení vyplácí tyto dávky krajská pobočka Úřadu práce, která jim dávky vyplácela do dne nabytí účinnosti tohoto zákona.
3. Řízení o dávkách pomoci v hmotné nouzi zahájená a pravomocně neskončená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle zákona ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

6. Za Čl. II se doplňují nové „ČÁSTI DRUHÁ až ČTVRTÁ“, které znějí:

„ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o státní sociální podpoře

Čl. III

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění zákona č. 137/1996 Sb., zákona č. 132/1997 Sb., zákona č. 242/1997 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 158/1998 Sb.,

zákona č. 360/1999 Sb., zákona č. 118/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 125/2003 Sb., zákona č. 362/2003 Sb., zákona č. 424/2003 Sb., zákona č. 438/2003 Sb., zákona č. 453/2003 Sb., zákona č. 53/2004 Sb., zákona č. 237/2004 Sb., zákona č. 315/2004 Sb., zákona č. 436/2004 Sb., zákona č. 562/2004 Sb., zákona č. 124/2005 Sb., zákona č. 168/2005 Sb., zákona č. 204/2005 Sb., zákona č. 218/2005 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 381/2005 Sb., zákona č. 552/2005 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 113/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 134/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 214/2006 Sb., zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 213/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 269/2007 Sb., zákona č. 379/2007 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 382/2008 Sb., zákona č. 414/2008 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 326/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 346/2010 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 366/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 331/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 48/2013 Sb., zákona č. 267/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 306/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 101/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 252/2014 Sb., zákona č. 253/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., zákona č. 377/2015 Sb., zákona č. 137/2016 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., zákona č. 98/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 200/2017 Sb., zákona č. 222/2017 Sb., zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. 320/2018 Sb., zákona č. 32/2019 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 349/2019 Sb. a zákona č. 363/2019 Sb. se mění takto:

1. V § 5 odst. 1 písm. b) se bod 9 zrušuje.

Dosavadní bod 10 se označuje jako bod 9.

2. V § 7 odst. 1 větě druhé se za slova „jde-li o společně posuzované osoby pro účely přídatku na dítě, porodného“ vkládají slova „, příspěvku na bydlení“.
3. V § 7 odst. 3 se na konci textu písmene a) doplňují slova „; pokud rodiče dítěte uvedení v odstavci 2 písm. b) části věty před středníkem žili jako druh a družka nebo jsou dosud manželé, posuzuje se jako osoba společně posuzovaná s nezaopatřeným nezletilým dítětem rodič, kterému bylo toto dítě svěřeno do péče rozhodnutím soudu, druhý rodič však musí užívat jiný byt“.
4. V § 7 odst. 3 písm. b) se slova „jsou v témže bytě hlášeni k trvalému pobytu;^{1c)}“ nahrazují slovy „v témže bytě společně bydlí;“.
5. V § 7 odstavec 5 zní:
„(5) Jde-li o příspěvek na bydlení, za rodinu se považují
a) manželé nebo partneři^{31a)} bez ohledu na to, zda byt, na který je žádán příspěvek na bydlení, společně užívají,
b) rodiče a nezaopatřené děti bez ohledu na to, zda byt, na který je žádán příspěvek na bydlení, společně užívají; společně se svými rodiči však není posuzováno

1. nezletilé nezaopatřené dítě, pokud bylo rozhodnutím soudu podle § 7 odst. 10 svěřeno do péče jiných osob nahrazující péči rodičů; v takovém případě se dítě společně posuzuje s osobami, kterým bylo svěřeno do péče,
 2. nezaopatřené dítě, pokud je na základě rozhodnutí příslušného orgánu v plném přímém zaopatření ústavu (zařízení) pro péči o děti nebo mládež,
 3. zletilé nezaopatřené dítě, pokud patří do okruhu společně posuzovaných osob podle písmene a) nebo pokud je rodičem nezaopatřeného dítěte a společně s tímto dítětem užívá jiný byt než jeho rodiče,
 4. nezletilé nezaopatřené dítě, pokud bylo svěřeno rozhodnutím soudu do péče jednomu z rodičů; v takovém případě se posuzuje společně s tímto rodičem, druhý rodič však musí užívat jiný byt,
 5. nezletilé nezaopatřené dítě, pokud bylo svěřeno rozhodnutím soudu do společné nebo střídavé péče rodičů. V takovém případě se posuzuje společně s rodičem určeným na základě dohody těchto rodičů s tím, že tuto dohodu mohou rodiče změnit vždy jen k prvnímu dni kalendářního čtvrtletí; nedohodnou-li se rodiče, určí krajská pobočka Úřadu práce, která o příspěvku na bydlení rozhoduje, s kterým rodičem bude dítě posuzováno. Společně s dítětem se posuzuje vždy rodič, který prohlašuje, že s dítětem spolu trvale žije a společně uhradí náklady na své potřeby,
 - c) rodiče a nezletilé zaopatřené děti bez ohledu na to, zda byt, na který je žádán příspěvek na bydlení, společně užívají; společně se svými rodiči však nejsou posuzovány v případech uvedených v písmenu b) bodech 1 až 5,
 - d) jiné osoby, které byt společně užívají.“.
6. V § 7 odst. 6 se slova „některá ze společně posuzovaných osob nejméně po dobu tří měsíců prokazatelně byt neužívá, rozhodnout, že se k ní při posouzení nároku na příspěvek na bydlení a jeho výši nepřihlíží, i když je v bytě hlášena k trvalému pobytu“ nahrazují slovy „by nebylo spravedlivé osoby společně posuzovat podle odstavce 5, může rozhodnout, že se k některé ze společně posuzovaných osob při posouzení nároku na příspěvek na bydlení a jeho výši nepřihlíží“.
7. V § 7 odst. 8 se slova „, 3 a 5“ nahrazují slovy „a 3“ a slova „jsou hlášeny k trvalému pobytu“ se nahrazují slovy „skutečně bydlí; pro účely příspěvku na bydlení jsou za osoby společně posuzované podle odstavce 5 považovány i osoby, které se zdržují z uvedených důvodů mimo byt, na který je žádán příspěvek na bydlení“.
8. V § 24 odst. 1 úvodní části ustanovení se za slova „nebo nájemce bytu“ vkládají slova „, který byt užívá“.
9. V § 24 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:
„(3) Vlastník nebo nájemce bytu ani osoby s ním společně posuzované nejsou vedle bytu, na který je žádán příspěvek na bydlení, vlastníkem nebo spoluvlastníkem jiného bytu, vlastníkem nebo spoluvlastníkem nemovitosti, ve které je jiný byt, ani nájemcem družstevního bytu; toto ustanovení se nepoužije, pokud jeho naplnění není možné po osobě spravedlivě žádat.“.
- Dosavadní odstavce 3 až 5 se označují jako odstavce 4 až 6.
10. V § 24 odstavec 5 zní:
„(5) Přestane-li oprávněná osoba byt užívat v průběhu kalendářního měsíce, přihlíží se k této změně pro účely příspěvku na bydlení až od následujícího kalendářního měsíce.“.

To platí i v případě, že osoba společně posuzovaná přestane byt užívat v průběhu kalendářního měsíce nebo se stane vlastníkem nebo nájemcem tohoto bytu.“.

11. Za § 24 se vkládá nový § 24a, který včetně nadpisu zní:

„§ 24a

Byt vhodný pro bydlení

(1) Příspěvek na bydlení náleží jen vlastníku nebo nájemci bytu, jestliže byt, který užívá a na který uplatňuje nárok, je vhodný pro bydlení.

(2) Byt vhodný pro bydlení musí splňovat základní standardy pro bydlení, jimiž jsou:

- a) byt je uzavíratelný a uzamykatelný, je osazen funkčními dveřmi a okny,
- b) byt má alespoň 1 obytnou místnost, která splňuje požadavky stavebního zákona,
- c) byt má záchod a koupelnu, které jsou provozuschopné,
- d) byt má vyčleněný prostor na vaření a přípravu jídla,
- e) byt je napojen na zdroj pitné vody nebo má zajištěn neomezený přímý přístup k pitné vodě,
- f) byt má zajištěno dostatečné větrání obytných místností venkovním vzduchem a vytápění v souladu s normovými hodnotami, s možností regulace vnitřní teploty,
- g) v bytě jsou řádně prováděna nařízená protiepidemická opatření a
- h) byt nemá závady ohrožující život nebo zdraví osob.“.

12. V § 25 odst. 2 se na konci textu věty druhé doplňují slova „, to neplatí v případech hodných zvláštního zřetele“ a za větu druhou se vkládají věty „V těchto případech musí nájemce prokázat, že pronajímatele písemně ke splnění této povinnosti vyzval, ten ji však nesplnil. Krajská pobočka Úřadu práce poté neprodleně sama pronajímatele vyzve k předložení zúčtování nákladů placených zálohově. Pokud pronajímatel ani na tuto výzvu svou povinnost nesplní, postupuje krajská pobočka Úřadu práce podle § 65a nebo § 65b.“.

13. V § 27 se odstavec 3 zrušuje.

14. V § 30 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Na 1 dítě lze vyčerpávat maximálně částku 300 000 Kč rodičovského příspěvku, v případě vícero dětí maximálně 1,5násobek částky 300 000 Kč, i když dojde ke změně osoby rodiče nebo rodiny, není-li dále v zákoně stanoveno jinak.“.

Dosavadní odstavce 2 až 7 se označují jako odstavce 3 až 8.

15. V § 51 se za odstavec 5 vkládají nové odstavce 6 a 7, které znějí:

„(6) Je-li při vyhodnocování nároku na příspěvek na bydlení nebo v průběhu výplaty příspěvku na bydlení pochybnost, zda byt je vhodným bytem pro bydlení podle § 24a, provede krajská pobočka Úřadu práce šetření v místě za účelem ověření těchto skutečností. Kontrolu, zda byt splňuje základní standardy pro bydlení uvedené v § 24a odst. 2, provádí pro účely tohoto zákona na žádost krajské pobočky Úřadu práce orgán ochrany veřejného zdraví a obecný stavební úřad. Při provádění kontroly podle věty druhé se postupuje podle kontrolního řádu.

(7) Zjistí-li krajská pobočka Úřadu práce v průběhu poskytování příspěvku na bydlení svým šetřením nebo na základě informace, kterou jí po provedení kontroly podle odstavce 6 předá příslušný orgán, že se nejedná o byt vhodný pro bydlení, stanoví lhůtu k nápravě tohoto stavu a o lhůtě a případných následcích neprovedení nápravy bezodkladně informuje

- a) příjemce příspěvku na bydlení,
- b) vlastníka bytu,
- c) pověřený obecní úřad s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace osob, které obývají tento byt,
- d) orgán sociálně-právní ochrany dětí, pokud je v okruhu společně posuzovaných osob nezletilé dítě.“.

Dosavadní odstavce 6 až 8 se označují jako odstavce 8 až 10.

16. V § 51 se za odstavec 7 vkládá nový odstavec 8, který zní:

„(8) Není-li ve lhůtě stanovené podle odstavce 7 krajská pobočka Úřadu práce informována o zjednání nápravy stavu, v jehož důsledku byt nebyl vhodný pro bydlení, příspěvek na bydlení odejme, a to od počátku kalendářního čtvrtletí následujícího po dni, ve kterém uplynula lhůta pro zjednání nápravy stavu, v jehož důsledku byt nebyl vhodný pro bydlení. Řízení o odejmutí příspěvku na bydlení podle věty první se nezahájí, pokud dojde k nápravě stavu alespoň do posledního dne kalendářního čtvrtletí, ve kterém uplynula lhůta pro zjednání nápravy.“.

Dosavadní odstavce 8 až 10 se označují jako odstavce 9 až 11.

17. V § 54a odst. 1 se za slova „podle zvláštního právního předpisu za“ vkládají slova „neplnění povinného předškolního vzdělávání a“.

18. V § 58 odst. 2 větě první se slova „místa, kde je oprávněná osoba hlášena k trvalému pobytu“ nahrazují slovy „místní příslušnosti podle § 66 odst. 2“ a slova „trvalého pobytu oprávněné osoby“ se nahrazují slovy „místní příslušnosti“ a věta druhé se slova „místa trvalého pobytu oprávněné osoby“ nahrazují slovy „§ 66 odst. 2“.

19. V § 65 odst. 3 se za větu první vkládá věta „Oprávnění k této činnosti jsou povinni prokázat služebním průkazem společně se zvláštním oprávněním vydaným příslušným orgánem státní sociální podpory jako doložkou služebního průkazu. Toto zvláštní oprávnění obsahuje označení účelu vydání, číslo služebního průkazu, jméno, popřípadě jména, a příjmení zaměstnance a identifikační údaje vydávajícího orgánu státní sociální podpory.“.

20. V § 65 se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Oprávnění ke vstupu do obydlí, které žadatel o příspěvek na bydlení nebo příjemce příspěvku na bydlení a s ním společně posuzované osoby užívají, s cílem provádět kontrolu plnění základních standardů pro bydlení podle § 24a odst. 2 mají se souhlasem žadatele o příspěvek na bydlení nebo příjemce příspěvku na bydlení také zaměstnanci orgánů veřejného zdraví a obecných stavebních úřadů, kteří se prokáží služebním průkazem.“.

21. V § 66 odstavec 2 zní:

„(2) Místní příslušnost krajské pobočky Úřadu práce se řídí

- a) místem, kde oprávněná osoba na území České republiky bydlí,
 - b) nelze-li místo určit podle písmene a), jiným místem, kde je oprávněná osoba hlášena k trvalému pobytu podle zvláštních právních předpisů^{1c)},
- pokud tento zákon nestanoví jinak.“.

22. V § 68 odst. 1 písmeno e) zní:
„e) jde-li o příspěvek na bydlení,
1. doklad o tom, že byt je užíván na základě nájemní smlouvy nebo na základě vlastnictví k nemovitosti,
2. doklad o výši nájemného, nákladů za plnění poskytovaná s užíváním bytu a nákladů uvedených v § 25 odst. 1 písm. c),
3. prohlášení, že byt, na který je příspěvek na bydlení žádán, splňuje základní standardy pro bydlení podle § 24a odst. 2,“.
23. V § 70 odst. 2 a 3 se číslo „30“ nahrazuje číslem „15“.

Čl. IV

Přechodná ustanovení

1. Úřad práce České republiky – krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „krajská pobočka Úřadu práce“) doručí v období od 1. dubna do 30. června 2021 příjemcům přídatku na dítě a rodičovského příspěvku písemné sdělení o změně místní příslušnosti krajských poboček Úřadu práce s účinností od 1. července 2021, zároveň je vyzve, aby v případě, kdy je místo jejich skutečného pobytu odlišné od místa, kde jsou hlášeni k trvalému pobytu, tuto skutečnost písemně oznámili krajské pobočce Úřadu práce, která jim přídatku na dítě nebo rodičovský příspěvek vyplácí; toto sdělení se nedoručuje do vlastních rukou.
2. Ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona až do dne oznámení změny místa skutečného pobytu příjemce přídatku na dítě a rodičovského příspěvku vyplácí tyto dávky krajská pobočka Úřadu práce, která jim dávky vyplácela do dne nabytí účinnosti tohoto zákona. To neplatí pro příjemce příspěvku na bydlení poskytovaného na byt v jiném místě, než je místo, kde je příjemce hlášen k trvalému pobytu.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o životním a existenčním minimu

Čl. V

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění zákona č. 218/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 129/2008 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 85/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 366/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 44/2013 Sb., zákona č. 105/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb. a zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 252/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb. a zákona č. 377/2015 Sb., se mění takto:

1. V § 7 odst. 1 písm. a) se slova „uvedené v zákoně o daních z příjmů¹²⁾“ včetně poznámky pod čarou č. 12 zrušují.
2. V § 7 odst. 1 písm. b) se slova „uvedené v zákoně o daních z příjmů¹⁴⁾“ včetně poznámky pod čarou č. 14 zrušují.

3. V § 7 odst. 2 písm. h) bodě 1 se slova „, k) a l)“ nahrazují slovy „a k)“.
4. V § 7 odst. 2 se písmeno k) zrušuje.
Dosavadní písmena l) a m) se označují jako písmena k) a l).
5. V § 7 odstavce 5 včetně poznámek pod čarou č. 25 až 28a) zní:
„(5) Za příjem se pro účely tohoto zákona nepovažují
 - a) příspěvek na péči²⁵⁾,
 - b) část příspěvku na úhradu potřeb dítěte náležející z důvodu závislosti na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I až IV²⁶⁾,
 - c) příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku²⁷⁾,
 - d) příjem z prodeje nemovité věci a z odstupného za uvolnění bytu použitý k úhradě nákladů na uspokojení bytové potřeby a zvláštní příspěvek k důchodu podle zvláštních právních předpisů²⁸⁾,
 - e) příjem plynoucí z titulu spravedlivého zadostiučinění přiznaného Evropským soudem pro lidská práva ve výši, kterou je Česká republika povinna uhradit, nebo z titulu urovnání záležitosti před Evropským soudem pro lidská práva na základě smíru nebo jednostranného prohlášení vlády ve výši, kterou se Česká republika zavázala uhradit^{28a)},
 - f) příjem plynoucí z titulu odškodnění přiznaného mezinárodním trestním soudem, mezinárodním trestním tribunálem, popřípadě obdobným mezinárodním soudním orgánem, které splňují alespoň jednu z podmínek uvedených v § 145 odst. 1 zákona o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních,
 - g) příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy,
 - h) příjmy ze závislé činnosti, které náležely nezaopatřenému dítěti za měsíc červenec a srpen, a to ve výši po odpočtu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, po odpočtu daně z příjmů připadající na tyto příjmy a případně po odpočtu částky, která se považuje za příjem z důvodu bezplatného používání motorového vozidla pro služební i soukromé účely podle zákona o daních z příjmů.

25) § 11 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

26) § 47f odst. 3 a 4 zákona č. 359/1999 Sb.

27) Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

28) Část první hlava druhá zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů.

28a) Čl. 37 odst. 1 a čl. 39 a 41 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, uveřejněné pod č. 209/1992 Sb., ve znění Protokolu č. 11 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, kterým se mění kontrolní mechanismus v ní ustavený, uveřejněného pod č. 243/1998 Sb.“.

6. § 8 včetně nadpisu zní:

„§ 8

Způsob zápočtu příjmů ze samostatné činnosti

(1) Vykonává-li osoba v rozhodném období samostatnou výdělečnou činnost podle svého prohlášení, započítává se jí jako příjem z této činnosti do rozhodného příjmu za každý měsíc

- a) jedna dvanáctina příjmů uvedených v daňovém priznání za kalendářní rok, který bezprostředně předchází kalendářnímu roku, do něhož spadá počátek období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku, a to bez ohledu na to, kolik měsíců osoba ve zdaňovacím období samostatnou výdělečnou činnost vykonávala a zda tato činnost byla ve zdaňovacím období vykonávána jako činnost hlavní nebo vedlejší, nebo
- b) jedna dvanáctina příjmů, jde-li o příjmy podléhající dani z příjmů stanovenou paušální částkou, ze kterých byla stanovena daň paušální částkou, není-li dále stanoveno jinak.

(2) Jde-li o příjem podléhající dani z příjmů stanovený paušální částkou, považuje se za započitatelný příjem za kalendářní měsíc § 7 odst. 1 písm. b) předpokládaný příjem, nejméně však částka 50 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství.

(3) Vykonává-li osoba podle svého prohlášení v rozhodném období samostatnou výdělečnou činnost jako hlavní činnost, započítává se jí jako příjem z této činnosti do rozhodného příjmu vždy nejméně částka 50 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství.

(4) Vykonává-li osoba podle svého prohlášení v rozhodném období samostatnou výdělečnou činnost, avšak v předcházejícím zdaňovacím období samostatnou výdělečnou činnost nevykonávala, započítává se jí jako příjem z této činnosti do rozhodného příjmu

- a) za každý měsíc, v němž vykonávala samostatnou výdělečnou činnost jako hlavní činnost, částka odpovídající 25 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství, nebo
- b) za každý měsíc, v němž vykonávala samostatnou výdělečnou činnost jako vedlejší činnost, částka, kterou uvede ve svém prohlášení o příjmu.

(5) Částka průměrné měsíční mzdy se zjišťuje za kalendářní rok předcházející období od 1. července do 30. června následujícího kalendářního roku a vyhlašuje ji Ministerstvo práce a sociálních věcí ve Sbírce zákonů sdělením podle průměrné mzdy v národním hospodářství vyhlášené Českým statistickým úřadem, s tím, že tuto částku zaokrouhluje na celé stokoruny dolů.

(6) Pokud podnikání nebo jinou samostatnou výdělečnou činnost vykonávalo nezaopatřené dítě, nepovažuje se za příjem za každý z měsíců červenec a srpen částka odpovídající jedné dvanáctině ročního příjmu z činnosti, ze které plynou příjmy ze samostatné činnosti, za kalendářní rok, za který se zjišťuje rozhodný příjem, nebo v případech uvedených v odstavcích 2 až 4 částka tam uvedená, jestliže činnost, ze které plynou příjmy ze samostatné činnosti, trvala po celý takový měsíc.“.

ČÁST ČTVRTÁ ÚČINNOST Čl. VI

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2021, s výjimkou ustanovení čl. III bodů 1, 3, 8, 10, 12, 14 a 17, které nabývají účinnosti dnem 1. ledna 2021, a ustanovení čl. I bodu 28 a čl. III bodu 16, které nabývají účinnosti dnem 1. července 2024.“.

Odůvodnění

K čl. I

K bodu 1

Do bodu 8 stávající úpravy § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, který se spojuje se stávajícím bodem 9, jsou doplněny výjimky, podle kterých tyto body neplatí pro osobu, která je vyřazena z evidence uchazečů o zaměstnání z důvodu nesplnění oznamovací povinnosti nebo povinnosti doložit skutečnosti stanovené v § 27 odst. 3 zákona o zaměstnanosti nebo z důvodu neplnění povinnosti uchazeče o zaměstnání dodržovat režim dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu. Tyto osoby nebudou považovány za osoby v hmotné nouzi.

Navrhované opatření se týká vyloučení osob z hmotné nouze v případě, jestliže byly tyto osoby sankčně vyřazeny z evidence uchazečů o zaměstnání z důvodu porušení režimu dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu.

Obdobně se při vyloučení osob z hmotné nouze navrhuje postupovat u osob, které nejsou uchazeči o zaměstnání, ale jejich zdravotní stav odpovídá stavu dočasné pracovní neschopnosti. V dalších ustanoveních se oproti stávající úpravě doplňuje podrobná úprava obdobná právní úpravě platné pro uchazeče o zaměstnání i pro osoby, které uchazeči o zaměstnání nejsou, a v současné době u nich není dodržování režimu pracovní neschopnosti kontrolováno.

V systému zaměstnanosti byla realizace kontrol dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání dána do gesce Úřadu práce ČR zákonem č. 206/2017 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Touto novelizací byla zavedena povinnosti uchazeče o zaměstnání předložit „Potvrzení o dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci či úrazu“ respektive „Potvrzení o ošetření nebo vyšetření uchazeče o zaměstnání ve zdravotnickém zařízení“. V praxi opatření funguje a v případě, že je v rámci kontroly uchazeče o zaměstnání zjištěno porušení režimu uvedené v potvrzení, je s uchazečem zahájeno správní řízení, jehož výsledkem může být vyřazení uchazeče o zaměstnání z evidence uchazečů o zaměstnání na 3 až 6 měsíců. V rámci přípravy na kontroly jsou vytipováváni uchazeči o zaměstnání, u kterých je předpoklad porušení daného režimu např. podezření z výkonu nelegálního zaměstnání. Porušení režimu bylo v roce 2019 zjištěno celkem ve 26,08 %, (uchazeč o zaměstnání může být kontrolován vícekrát v rámci jedné dočasné neschopnosti). Uchazeč o zaměstnání může Úřadu práce ČR doložit důvod, proč k danému porušení režimu došlo (např. kontrola ve zdravotnickém zařízení) a pak nedochází k vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání.

K bodu 2:

Z důvodu propojení stávajících bodů 8 a 9 § 3 odst. 1 písm. a) se bod 9 zrušuje.

K bodu 3

Specifikuje se, kdy není osoba v hmotné nouzi, když si nezvyšuje příjem vlastním přičiněním. Jedná se o osoby, které neuplatnily svoje pohledávky, nároky nebo majetek, což již v současné praxi funguje, ale je potřeba tuto skutečnost jasněji specifikovat v uvedeném ustanovení.

K bodu 4

V praxi není zcela zřejmé, kdy se osoba pro účely nároku a výše dávek pomoci v hmotné nouzi považuje za osobu samostatně výdělečnou činnou. Proto se upravuje, že za osobu samostatně výdělečně činnou se považuje taková osoba, která svoji činnost nepřerušila nebo neukončila.

K bodu 5

Navrhuje se rozšíření okruhu osob, které mohou být vyřazeny z okruhu příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi z důvodu neplnění povinnosti zákonného zástupce dítěte spojených s řádným plněním povinné školní docházky i o osoby, které neplní tyto povinnosti ve vztahu k povinnému předškolnímu vzdělávání (povinný poslední rok předškolní docházky, příprava na základní školu).

Povinnost zajistit řádnou docházku a účast dítěte na posledním roce povinného předškolního vzdělávání a na přípravě na docházku do základní školy je zcela srovnatelná s povinností rodiče resp. zákonného zástupce zajistit řádné plnění povinné školní docházky dítěte – a to jak ze zákonného tak i z praktického hlediska – povinná školní docházka a povinná roční příprava na ní jsou jedním ze základních nástrojů socializace dítěte a jeho integrace do společnosti i z pohledu přípravy na budoucí vyšší studium či výkon kvalifikované profese – a současně není ospravedlnitelné vyplácet sociální dávky těm osobám, které neplní své zákonné povinnosti ve vztahu ke státu a ke svým dětem.

K bodu 6

Zpřesňuje se úprava doplněním případů, ve kterých byla dávka nejen odejmuta, nýbrž i zamítnuta a zároveň je doplněn další případ, jež odůvodňuje předmětnou sankci. Také se navrhuje prodloužení lhůty, kdy osoba není v hmotné nouzi, z 3 měsíců na 6 měsíců. Lhůta 6 měsíců je již aplikována v praxi v případech, kdy osoba neuplatňuje své nároky, pohledávky nebo majetek. Dochází tedy jen k narovnání těchto lhůt pro systém pomoci v hmotné nouzi. Navíc je ponecháno v těchto případech správní uvážení Úřadu práce ČR, kdy osoba může být nadále považována za osobu v hmotné nouzi.

K bodům 7 a 8

Opatření je cíleno na seniory, kteří si již svůj příjem nemohou vlastní aktivitou navýšit, proto se jim zvyšuje bonifikace při zápočtu důchodu pro účely nároku a výše dávek pomoci v hmotné nouzi.

K bodům 9 a 10

Vypouští se původní odstavec 3 - příjmy pro přiměřené náklady na bydlení. Ustanovení je pro praxi matoucí, týká se pouze příjmů pro přiměřené náklady na bydlení u příspěvku na živobytí. Samotný započitatelný, a i nezapočitatelný příjem, je pro účely nároku a výše příspěvku na živobytí zakotven v zákoně o životním a existenčním minimu, což je dostačující. Příjmy vyjmenované v § 9 odst. 3 se obecně pro příspěvek na živobytí započítávají včetně opakujících se pěstounských dávek.

Nově vkládaná ustanovení zamezí situacím, kdy např. povinná osoba hradí výživné na dítě ve stanovené výši, a ještě navíc přispěje určitou finanční sumou na vzdělání nebo mimoškolní aktivity dítěte. Podle zákona o životním a existenčním minimu by se tento příjem měl zohlednit do rozhodného příjmu rodiny, což by ovlivnilo (snížilo) výši dávek. Protože by však šlo o nepřiměřené opatření, je navržena možnost správního uvážení k takovému příjmu nepřihlížet. Toto opatření rovněž vytvoří prostor pro možné správní uvážení orgánu pomoci v hmotné nouzi v mimořádných situacích, které mohou nastat, jako je např. v současné době pandemie COVID-19, kdy se v praxi prokázalo, že toto uvážení je potřeba mít zakotvené v ZPHN. V současné době je toto uvážení upraveno pouze pro uplatnění nároků, pohledávek a majetku.

Důvodem nezapočítávání příjmů u studujících dětí je směřováno na jejich motivaci dokončit vzdělání s povinnou praxí. V současné době se příjem dětí v době studia započítává pro výši a nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi, což vede ke snížení nebo odejmutí dávek pro celou rodinu, což je pak rodinou dítěti vyčítáno a tato skutečnost dítě demotivuje nadále ve vzdělání a povinné praxi pokračovat. Při aplikaci započítávání příjmů se také objevují případy, ve kterých by bylo vhodnější určitý příjem nezapočítávat, což ale nyní zákon neumožňuje. Jedná se např. o situaci, kdy povinná osoba hradí výživné na dítě ve stanovené výši, a ještě navíc přispěje určitou finanční sumou např. na vzdělání dítěte. Tato finanční suma musí být pro účely výše a nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi započítána jako bezúplatný příjem, což má vliv na výši dávek.

K bodu 11

Specifikuje se pojem podstatný pokles příjmu, protože v současné době je tento pojem vykládán víceméně metodicky. Podstatný pokles příjmu nastane v případě, dojde-li ke snížení nebo ztrátě příjmu alespoň o jednu třetinu (výklad současné praxe). Také se musí jednat o snížení nebo ztrátu opakujících se příjmů, ne pouze o jednorázové plnění (výklad současné praxe).

K bodu 12

U zvýšení příjmu vlastní prací se doplňuje, že osoba musí být i nadále aktivní v hledání si zaměstnání (využívat agentury práce, inzerci, internet apod.), jestliže si má navýšit rozsah a intenzitu výdělečné činnosti či vykonávat lépe placenou práci.

K bodu 13

Za projevenou snahu o zvýšení příjmu vlastní prací se přidává také spolupráce v rámci sociální práce s obcemi v přenesené působnosti, jejichž výkon je zakotven v § 64 zákona o pomoci v hmotné nouzi.

K bodu 14

V souvislosti s úpravou § 3 se navrhuje zakotvit v zákoně o pomoci v hmotné nouzi úpravu vydávání potvrzení stavu odpovídajícího statusu dočasné pracovní neschopnosti pro osoby, které nejsou pojištěny podle zákona o nemocenském pojištění, a není jim lékařem vystavováno klasické rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti. V případě, že taková osoba je dočasně práce neschopná z důvodu, který by byl u pojištěnce pojištěného podle zákona o nemocenském pojištění důvodem pro rozhodnutí ošetřujícího lékaře o vzniku dočasné pracovní neschopnosti z důvodu nemoci nebo úrazu, vydá registrující poskytovatel nebo jiný poskytovatel zdravotních služeb, který osobě poskytuje zdravotní péči v případě této nemoci nebo úrazu, na její žádost

potvrzení o pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi. Přesně se specifikuje, jak má vypadat potvrzení o pracovní neschopnosti u osob, které nejsou nemocensky pojištěny a nemají tedy regulérní neschopenku. Vychází se z již zaběhnuté praxe a úprava je převzata ze zákona o zaměstnanosti.

K bodu 15

Doplňuje se definice pojmu režim pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi. Tato úprava zahrnuje osoby, které nejsou uchazeči o zaměstnání a osoby, které byly z evidence uchazečů o zaměstnání vyřazení z důvodu porušování režimu dočasné neschopnosti uchazeče o zaměstnání plnit povinnosti uchazeče o zaměstnání z důvodu nemoci nebo úrazu.

K bodu 16

Ustanovení, ve kterém je zakotveno, že pokud osoba obdrží důchod, musí vrátit vyplacené částky příspěvku na živobytí, se v praxi nevyužívá. Naopak přináší v praxi spíše problémy, a to jak ohledně správního řízení, tak i kritikou seniorů. Zrušení tohoto opatření nebude mít vliv ani pozitivní, ani negativní na státní rozpočet.

K bodu 17

Předmětné ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi umožňuje snížit výši příspěvku na živobytí v případech, kdy je osoba žadatele nebo příjemce této dávky pomoci v hmotné nouzi posuzována společně s jinými osobami, které jsou posuzovány pro účely pomoci v hmotné nouzi, přičemž některá z těchto osob není považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou. Nově by se v těchto případech výše příspěvku na živobytí stanovila bez celé částky živobytí připadající na osobu, která není považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou

K bodům 18, 19 a 21

Technická úprava - § 30 byl zrušen.

K bodu 20

Zpřesňuje se, kdy dlouhodobý příjemce příspěvku na živobytí neklesne na existenční minimum v rámci své částky živobytí. Jde o situaci, kdy je výdělečně činný a rovněž se po něm vyžaduje, aby měl z této činnosti příjem obdobně, jak je tato podmínka stanovena v § 3 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi.

K bodu 22

Upřesňuje se úprava podmínky pro možné zvýšení částky živobytí pro možné zohlednění případů, kdy osoba je sice výdělečně činná, ale má jen nižší úvazek a levnou práci, aby rovněž při navýšení rozsahu a intenzity její výdělečné činnosti či vykonání lepší placené práce byla nadále aktivní v hledání si zaměstnání a využívala agentury práce, inzerci, internet apod. Pokud tomu tak nebude, nebude jí částka živobytí navýšena o 40 % rozdílu mezi životním a existenčním minimem. V současné době se totiž stává, že osoba má nízký pracovní úvazek, je jí nabídnut úvazek vyšší, ale osoba tuto nabídku nepřijme, a částka živobytí se této osobě

nemění (zůstává stále vysoká). Navrhované opatření již na předešlý příklad bude reagovat právě snížením částky živobytí.

K bodu 23

Jde pouze o legislativní zpřesnění, jak se postupuje při povinnosti rodičů při uplatnění pohledávek, nároků a majetku nezletilých dětí.

K bodům 24 až 27

Kritizováno je poskytování doplatku na bydlení do bytů, jejichž aktuální stav není vhodný pro trvalé bydlení osob. Jde zejména o byty, které mají „historickou“ kolaudaci, ale jejich vlastníci se nestarají o jejich údržbu a v současné době jsou tyto byty vybydlené, zdevastované či hygienicky nevyhovující. Za účelem zamezení výplaty dávky do nevyhovujících prostor pro bydlení se navrhuje výslovně upravit základní standardy pro bydlení u bytu, na který bude dávka poskytována.

Na základě tohoto opatření bude moci být dávka poskytnuta pouze do bytu aktuálně „vhodného“ pro bydlení. Tento pojem navrhovaný zákon zavádí pro účely hodnocení základních standardů pro bydlení, přičemž za byt vhodný pro bydlení bude považován pouze byt splňující zákonem stanovené podmínky. Některé podmínky bude moci vyhodnotit přímo Úřad práce ČR a k některým hodnocením (např. hygienické podmínky či stavebně technické požadavky) si bude moci Úřad práce ČR vyžádat stanovisko dalších orgánů či úřadů příslušných k hodnocení těchto skutečností (stavební úřad, orgán ochrany veřejného zdraví). Je tak jednoznačně deklarováno, že podpora bydlení ze strany státu realizovaná prostřednictvím dávky bude poskytnuta výhradně do takových prostor, které splňují alespoň minimální hygienické a technické standardy pro trvalé bydlení a netrpí vadami, které mohou ohrozit jeho obyvatele na zdraví či životě. Navrhovaná úprava poskytováním doplatku na bydlení pouze do vhodných bytů také naplňuje prohlášení a úkoly, které jsou deklarovány v koncepčních materiálech (např. v Koncepci bezdomovectví a Koncepci sociálního bydlení České republiky) uloženy rezortu MPSV a dalším kompetentním rezortům v oblasti bydlení. Tyto koncepční materiály předpokládají, že všechny osoby naleznou standardní bydlení a nebudou bydlet v nevyhovujících podmínkách a nebudou tedy považovány za osoby nebydlící.

Vhodnost bytu se bude primárně prokazovat prohlášením v žádosti o doplatek na bydlení. V případech zpochybnění bude moci Úřad práce ČR provést šetření v místě, příp. podat podnět k provedení kontroly dalšími subjekty. V žádném případě není záměrem předmětné úpravy plošně podrobit kontrole každý byt, do kterého by měla být dávka přiznána či vyplácena. Předpokládá se, že šetření v místě proběhne pouze u malé části podaných žádostí nebo přehodnocovaných vyplácených dávek. Posuzování vhodnosti bytu pro bydlení ze strany jiných subjektů, než je Úřad práce ČR, se předpokládá pouze v ojedinělých případech. Proto se nepředpokládá prodloužení doby v řízení o přiznání dávek.

V případě prokázání skutečnosti, že se nejedná o byt vhodný pro bydlení v rámci vyhodnocení nároku na dávku na základě podané žádosti, se dávka nepřizná. V případě prokázání skutečnosti, že se nejedná o byt vhodný pro bydlení v průběhu pobírání dávky, Úřad práce ČR stanoví lhůtu pro odstranění nedostatku, resp. k nápravě tohoto stavu a zároveň příjemce dávku upozorní na možné následky, pokud k nápravě nedojde. O skutečnosti, že byt není vhodný pro bydlení, zároveň Úřad práce ČR bezodkladně informuje kromě příjemce dávky a vlastníka bytu také příslušný pověřený obecní úřad spolu s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace osob, které předmětný byt obývají a dále, pokud se jedná o rodinu s nezletilými dětmi, příslušný orgán OSPOD s podnětem k činnosti v rámci jeho působnosti při

výkonu ochrany práv a oprávněných zájmů dětí, a to vzhledem ke zjištěným skutečnostem, které nasvědčují možnému ohrožení dětí z důvodu nevhodného bydlení, popř. ztrátou tohoto bydlení.

K bodu 28

V případě, že náprava nebude ve stanovené lhůtě zjednána, osoba nárok na dávku ztratí, a to od čtvrtého měsíce, následujícího po dni, ve kterém uplynula lhůta pro zjednání nápravy. Na základě tohoto opatření se zavádí nikoliv pouze sankční mechanismus, jenž umožňuje dávku nepřiznat či ztratit v případech, kdy ani po předchozím upozornění v rámci stanovené lhůty, nedojde ke splnění zákonné podmínky, jež zakládá nárok na dávku. V jistém smyslu jde tak v případě již dříve přiznané dávky k podmínce nároku, kterou je možné splnit s určitým odkladem, a to proto, aby toto opatření nemělo nepříznivé dopady zejména na zranitelné skupiny příjemců. Návaznost spolupráce pověřených obecních úřadů a orgánů OSPOD si zároveň klade za cíl řešit konkrétní případy nikoliv pouze sankcí ve formě odejmutí dávky, nýbrž i formou pomoci při řešení jejich bytové situace, resp. vyvedení těchto osob z nevhodného bydlení.

K bodu 29

Zpřísňuje se výpočet výše doplatku na bydlení v situaci, kdy osoba společně posuzovaná není osobou v hmotné nouzi nebo osobou oprávněnou, aby i tato skutečnost měla vliv na výši této dávky a byla tato dávka snížena. V současné době tato skutečnost vliv na výši doplatku na bydlení nemá a tento zůstává v nezměněné výši.

K bodům 30 až 33

Zpřesňuje se situace, kdy dochází k přehodnocení dávky, pokud dojde ke změně rozhodných skutečností pro nárok a výši dávky. V této situaci se dávka vždy přehodnotí od prvního dne měsíce, který následuje po měsíci, ve kterém tato změna nastala. V tomto případě se bude dodržovat i § 10 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve kterém je zakotveno rozhodné období.

K bodům 34 a 35

V souvislosti s úpravou § 3 se doplňuje povinnost podrobit se za účelem posouzení zdravotního stavu, a vydání lékařského posudku, vyšetření u smluvního poskytovatele zdravotních služeb určeného krajskou pobočkou Úřadu práce, a to na výzvu krajské pobočky Úřadu práce. Přidává se rovněž povinnost dodržovat režim pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi.

K bodu 36

Navržená úprava souvisí se zaváděnou povinností dodržovat režim pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi podle § 17. Vylučuje se postup podle kontrolního řádu a zakotvuje se oprávnění Úřadu práce provádět kontrolu dodržování režimu pracovní neschopnosti u osob, které nejsou uchazeči o zaměstnání.

Doplňuje se povinnost Úřadu práce ověřovat trvání dokládávaného nepříznivého zdravotního stavu nejméně jednou za dva roky.

K bodu 37

Mění se místní příslušnost u dávek pomoci v hmotné nouzi, která již nebude tam, kde má osoba hlášen trvalý pobyt, ale tam, kde bydlí. Pokud však osoba žádné bydlení nemá, bude její místní příslušnost tam, kde je hlášena k trvalému pobytu. Tato změna byla vyžadována i v průběhu nouzového stavu vyhlášeného kvůli COVID-19.

K bodu 38

Řízení z moci úřední může být zahájeno rovněž, pokud se jedná o přeplatek na dávce, proto se tato možnost do ustanovení doplňuje.

K bodu 39

V rámci zkoumání standardů kvality bytu je potřeba prohlášení žadatele o doplatek na bydlení, že byt splňuje zákonem předepsané standardy.

K bodu 40

Úřad práce ČR má možnost v ojedinělých a mimořádných situacích upustit od vymáhání přeplatku, a to do 10 000 Kč. Nad 10 000 Kč musí získat souhlas MPSV. MPSV má v této věci zřízenou komisi, která řeší, zda souhlas bude či nebude udělen. Úřad práce ČR pak vydává rozhodnutí, zda upustil či neupustil od vymáhání přeplatku. V praxi nastávají problémy, že proti takovému rozhodnutí se v současné době lze odvolat, avšak když je vydáno rozhodnutí již v souladu se stanoviskem MPSV, je nelogické, aby osoba se opět odvolala k MPSV. Institut upuštění od vymáhání přeplatku je zcela výjimečný a mimořádný a není důvod, aby v tomto institutu byl ještě umožněn opravný prostředek. Přeplatek na dávce je již jednou rozhodnutím určen a proti tomu se může vždy oprávněná osoba odvolat.

K bodu 41

Doplňuje se zmocnění k vydání vyhlášky MPSV, kterou bude stanoven závazný vzor potvrzení o pracovní neschopnosti pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi a potvrzení o ošetření nebo vyšetření ve zdravotnickém zařízení.

K přechodným ustanovením

S cílem usnadnit přechod na novou místní příslušnost krajských poboček Úřadu práce ČR u té části klientů úřadu, kteří bydlí jinde, než jsou hlášeni k trvalému pobytu, se navrhuje informovat poživatele opakujících se dávek o této změně s výzvou oznámit v relevantních případech místo bydlení tak, aby Úřad práce mohl převést výplatu dávek na místně příslušnou pobočku Úřadu práce.

Rovněž se navrhuje, aby se rozběhnutá řízení o dávkách dokončila již podle nových navrhovaných opatření, neboť by se stejně musela ihned přehodnotit.

K Čl. III

K bodu 1

V současné době je příjem za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy započítáván do rozhodného příjmu pro dávky státní sociální podpory a může tak ovlivňovat výši nebo dokonce nárok na příjmově testované dávky (např. příspěvek na dítě, příspěvek na bydlení). Tato skutečnost v některých případech vede k tomu, že žáci nebo studenti se vyhýbají praktickému vyučování nebo praktické přípravě, což významně zhoršuje jejich studijní výsledky a může vést až k nedokončení studia (učení). Uvedená skutečnost může tak negativně ovlivnit celý další profesní život mladého člověka. Navrhuje se proto, aby příjem z uvedené činnosti nebyl rozhodným příjmem pro účely dávek státní sociální podpory.

K bodům 2, 5, 6 a 7

Dosavadní úprava okruhu společně posuzovaných osob přináší v praxi řadu problémů vzhledem k tomu, že je nedostatečná, je stanovena pouhou odvolávkou na zákon o životním a existenčním minimu, který je konstruován zejména s ohledem na potřeby dávek pomoci v hmotné nouzi, tj. dávek vycházejících z jiných principů než dávky státní sociální podpory.

Okruh společně posuzovaných osob se bude stejně jako dosud primárně stanovovat podle skutečného soužití osob v bytě, aniž by bylo zohledněno, kde je osoba hlášena k trvalému pobytu. Zároveň se navíc navrhuje, aby byly společně vždy hodnoceny osoby, které k sobě mají ze zákona vyživovací povinnost, tzn., že zejména manželé a jejich nezletilé nezaopatřené děti. Při žádostech o dávku samotným nezaopatřeným zletilým dítětem se navrhuje, že se bude toto dítě vždy posuzovat společně se svými rodiči. Tato úprava reaguje na případy, kdy o dávku žádá zletilé nezaopatřené dítě (student), které žije ve svém bytě (nebo v bytě pronajatém od rodičů) a deklaruje, že nemá žádný započitatelný příjem ani stanovenou vyživovací povinnost rodičů. V těchto případech lze vycházet z toho, že náklady na bydlení tohoto nezaopatřeného dítěte jsou, popř. mohou být hrazeny rodiči.

Samozřejmě se navrhuje ponechání možnosti vyloučení jednotlivců z okruhu společně posuzovaných osob v případech, kdy by bylo nespravedlivé tyto osoby společně posuzovat, např. pokud manželé nežijí spolu během rozvodového řízení apod.

K bodu 3

Dosavadní znění § 7 odst. 3 písm. a) cílí pouze na rodiče, kteří jsou rozvedení a upravuje, se kterým z těchto rodičů má být nezletilé nezaopatřené dítě společně posuzováno bez toho, že by se musel aplikovat postup podle § 7 odst. 6 (rozhodnutí o tom, že se osoby – rodiče neposuzují jako osoby společně posuzované – „rozhodnutí o vyloučení z okruhu společně posuzovaných osob“). Vzhledem k tomu, že se v současné době velké procento dětí rodí nesezdaným rodičům, v případě jejich rozchodu by bylo vhodné přímo v zákoně upravit, že se nezletilé nezaopatřené dítě bude posuzovat s tím z rodičů, kterému bylo svěřeno do péče. V těchto případech, kdy je o svěřeni do péče rozhodnuto soudem, by pak odpadlo někdy složité dokazování nevedení společné domácnosti těchto rodičů, a to jak pro příspěvek na dítě, tak pro příspěvek na bydlení.

K bodům 4, 18 a 21

Dosavadní úprava místní příslušnosti krajských poboček Úřadu práce ČR je dána místem trvalého pobytu oprávněné osoby, které lze snadno ověřit z občanského průkazu nebo registru obyvatel, avšak v některých případech neodpovídá skutečnému místu pobytu oprávněné osoby a jeho rodiny. V těchto případech může být komplikované uplatnit své nároky na dávky státní sociální podpory. Vzhledem k tomu, že i v oblastech zaměstnanosti a pomoci v hmotné nouzi

se navrhuje upravit místní příslušnost podle skutečného místa pobytu, sjednotí se tak poskytování dávek a podpor z různých systémů u jednoho úřadu, což umožní komplexnější přístup k řešení sociální situace osoby nebo rodiny. Prokazovat se bude místo bydlení prohlášením, u poživatelů příspěvku na bydlení a osob posuzovaných společně s nimi je dáno místem bytu (nemovitosti), na který se uplatňuje nárok na tuto dávku. Uvedená úprava předpokládá změnu všech formulářů pro dávky státní sociální podpory. Promítne se i do § 7 odst. 3 písm. b) a odst. 8 a § 58 odst. 2.

K bodu 8 a 10

Zpřesňuje se dosavadní úprava, aniž by se měnil věcný obsah nebo rozsah těchto ustanovení.

K bodu 9

Kritizovány jsou situace, kdy příjemce příspěvku na bydlení či některá ze společně posuzovaných osob vlastní další jednu nebo více bytových jednotek, které může využít pro přiměřenější (levnější) bydlení nebo pro zvýšení příjmu jejich pronájmem. Jde i o případy osob, které disponující několika nemovitostmi, které si pronajímají mezi sebou v rámci přímé rodiny a čerpají na ně tak několik příspěvků na bydlení.

K bodu 11

Kritizováno je poskytování příspěvku na bydlení do bytů, jejichž aktuální stav není vhodný pro trvalé bydlení osob. Jde zejména o byty, které mají „historickou“ kolaudaci, ale jejich vlastníci se nestarají o jejich údržbu a v současné době jsou tyto byty vybydlené, zdevastované či hygienicky nevyhovující.

Za účelem zamezení výplaty dávky do nevyhovujících prostor pro bydlení se navrhuje výslovně upravit základní standardy pro bydlení u bytu, na který bude dávka poskytována.

Na základě tohoto opatření bude moci být dávka poskytnuta pouze do bytu aktuálně „vhodného“ pro bydlení. Tento pojem navrhovaný zákon zavádí pro účely hodnocení základních standardů pro bydlení, přičemž za byt vhodný pro bydlení bude považován pouze byt splňující zákonem stanovené podmínky. Některé podmínky bude moci vyhodnotit přímo Úřad práce ČR a k některým hodnocením (např. hygienické podmínky či stavebně technické požadavky) si bude moci Úřad práce ČR vyžádat stanovisko dalších orgánů či úřadů příslušných k hodnocení těchto skutečností (stavební úřad, orgán ochrany veřejného zdraví). Opatření eliminuje žádosti na prostory s historickou kolaudací, které jsou však v současné době již nevhodné pro trvalé bydlení osob. Je tak jednoznačně deklarováno, že podpora bydlení ze strany státu realizovaná prostřednictvím dávky bude poskytnuta výhradně do takových prostor, které splňují alespoň minimální hygienické a technické standardy pro trvalé bydlení a netrpí vadami, které mohou ohrozit jeho obyvatele na zdraví či životě. Navrhovaná úprava poskytováním příspěvku na bydlení pouze do vhodných bytů také naplňuje prohlášení a úkoly, které jsou deklarovány v koncepčních materiálech (např. v Koncepci bezdomovectví a Koncepci sociálního bydlení České republiky) uloženy rezortu MPSV a dalším kompetentním rezortům v oblasti bydlení. Tyto koncepční materiály předpokládají, že všechny osoby naleznou standardní bydlení a nebudou bydlet v nevyhovujících podmínkách a nebudou tedy považovány za osoby nebydlící.

K bodu 12

Vzhledem k tomu, že někteří majitelé bytu či nemovitosti, ve které jsou byty, které pronajímají, nejsou ani po opakovaných urgencích ze strany poživatelů příspěvku na bydlení ani na výzvu Úřadu práce ČR, ochotni předložit zúčtování zálohově placených služeb, navrhuje se umožnit poskytování příspěvku na bydlení i nadále. Podmínkou je písemná výzva poživatele příspěvku

na bydlení pronajímateli, aby splnil svou povinnost danou zákonem č. 67/2013 Sb., kterým se upravují některé otázky související s poskytováním plnění spojených s užíváním bytů a nebytových prostorů v domě s byty Úřad práce ČR bude mít v těchto případech povinnost vyzvat pronajímatele k předložení zúčtování zálohových plateb a při nesplnění uložit mu pokutu za přestupek.

K bodu 13

V současné době se pro účely stanovení výše příspěvku na bydlení vychází z příjmu společně posuzovaných osob za předcházející kalendářní čtvrtletí. Je-li však tento příjem nižší, než je životní minimum těchto osob, započítává se příjem ve výši životního minima společně posuzovaných osob. Příspěvek na bydlení náleží v nižší částce, než by náležel podle doloženého příjmu. Jsou-li osoby v hmotné nouzi a jejich příjmy ani s příspěvkem na bydlení nestačí na náklady na bydlení, poskytuje se další dávka na bydlení – doplatek na bydlení ze systému dávek pomoci v hmotné nouzi. Kritizovány jsou tyto situace, kdy osoby či rodiny čerpají příspěvek na bydlení i doplatek na bydlení současně, a to pouze z důvodu, že pro příspěvek na bydlení je stanovena fikce minimálního rozhodného příjmu ve výši životního minima rodiny a doplatkem na bydlení se tak vykrývá jen tato fikce příjmu. Navrhovaným opatřením již nebude muset být poskytována částí poživatelů příspěvku na bydlení administrativně náročná druhá dávka na bydlení k úhradě jejich nákladů na bydlení.

K bodu 14

Zpřesňuje se dosavadní úprava tak, aby bylo nepochybné, že rodičovský příspěvek náleží na jedno dítě jen jednou bez ohledu na to, kolik osob (považovaných za rodiče podle zákona o státní sociální podpoře) a v kolika rodinách se o dítě pečuje. V jednotlivých případech dochází v praxi ke zpochybňování tohoto principu, zejména ve vztahu ke svěření dítěte do pěstounské péče.

K bodu 15

Úprava parametrů vhodného bytu poskytne zákonnou oporu Úřadu práce ČR dávku nepřiznat do bytů, které jsou nevhodné pro trvalé bydlení, a toto právní povědomí by měli mít již samotní žadatelé, kteří mají v úmyslu o dávku žádat. Vhodnost bytu se bude primárně prokazovat prohlášením v žádosti o příspěvek na bydlení. V případech zpochybnění bude moci Úřad práce ČR provést šetření v místě, příp. podat podnět k provedení kontroly dalšími subjekty. V žádném případě není záměrem předmětné úpravy plošně podrobit kontrole každý byt, do kterého by měla být dávka přiznána či vyplácena. Předpokládá se, že šetření v místě proběhne pouze u malé části podaných žádostí nebo přehodnocovaných vyplácených dávek. Posuzování vhodnosti bytu pro bydlení ze strany jiných subjektů, než je Úřad práce ČR, se předpokládá pouze v ojedinělých případech. Proto se nepředpokládá prodloužení doby v řízení o přiznání dávek.

V případě prokázání skutečnosti, že se nejedná o byt vhodný pro bydlení v rámci vyhodnocení nároku na dávku na základě podané žádosti, se dávka nepřizná. V případě prokázání skutečnosti, že se nejedná o byt vhodný pro bydlení v průběhu pobírání dávky, Krajská pobočka Úřadu práce stanoví lhůtu pro odstranění nedostatku, resp. k nápravě tohoto stavu a zároveň příjemce dávky upozorní na možné následky, pokud k nápravě nedojde. O skutečnosti, že byt není vhodný pro bydlení, zároveň Krajská pobočka Úřadu práce bezodkladně informuje kromě příjemce dávky a vlastníka bytu také příslušný pověřený obecní úřad spolu s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace osob, které předmětný byt obývají a dále, pokud se jedná o rodinu s nezletilými dětmi, příslušný orgán OSPOD s podnětem k činnosti v rámci jeho působnosti při výkonu ochrany práv a oprávněných zájmů dětí,

a to vzhledem ke zjištěným skutečnostem, které nasvědčují možnému ohrožení dětí z důvodu nevhodného bydlení, popř. ztrátou tohoto bydlení.

V případě, že náprava nebude ve stanovené lhůtě zjednána, osoba nárok na dávku ztratí, a to od čtvrtého měsíce, následujícího po dni, ve kterém uplynula lhůta pro zjednání nápravy.

Na základě tohoto opatření se zavádí nikoliv pouze sankční mechanismus, jenž umožňuje dávku nepřiznat či ztratit v případech, kdy ani po předchozím upozornění v rámci stanovené lhůty, nedojde ke splnění zákonné podmínky, jež zakládá nárok na dávku. V jistém smyslu jde tak v případě již dříve přiznané dávky k podmínce nároku, kterou je možné splnit s určitým odkladem, a to proto, aby toto opatření nemělo nepříznivé dopady zejména na zranitelné skupiny příjemců. Návaznost spolupráce pověřených obecních úřadů a orgánů OSPOD si zároveň klade za cíl řešit konkrétní případy nikoliv pouze sankcí ve formě odejmutí dávky, nýbrž i formou pomoci při řešení jejich bytové situace, resp. vyvedení těchto osob z nevhodného bydlení.

K bodu 16

Upravuje se také postup Úřadu práce v případě, kdy ani ve lhůtě stanovené pro nápravu stavu, který je příčinou toho, že byt není vhodný pro bydlení, není byt uveden do stavu vhodného pro bydlení. Řízení o odejmutí dávky po marném uplynutí lhůty stanovené pro nápravu se nepovede, pokud i když po stanovené lhůtě, ale do konce kalendářního čtvrtletí, na které byla dávka přiznána, je provedena náprava.

K bodu 17

Dosavadní důsledky neplnění rodičovských povinností ve vztahu k plnění povinné školní docházky se rozšiřují i na povinnou předškolní výchovu. Tímto opatřením se podpoří lepší start do života malým dětem.

K bodům 19 a 20

Doplňuje se současná úprava vstupu do bytu a šetření v místě, jednak proto, že tato úprava je nedostatečná a jednak se rozšiřuje i s ohledem na navrhovanou úpravu vhodného bytu k bydlení. Ke vstupu do bytu je vždy potřeba souhlasu žadatele o příspěvek na bydlení nebo jeho příjemce.

K bodu 22

V rámci zkoumání standardů kvality bytu je potřeba prohlášení žadatele o příspěvek na bydlení, že byt splňuje zákonem předepsané standardy.

K bodu 23

V některých zákonem daných případech lze proti postupu krajské pobočky Úřadu práce uplatnit námitky. Navrhuje se zkrátit lhůta pro uplatnění těchto námitek z 30 dnů na 15 dnů, a to především z důvodu sladění postupu se systémem pomoci v hmotné nouzi a lhůty, kterou lze uplatnit při odvolání podle správního řádu.

K Čl. IV – Přejícná ustanovení

S cílem usnadnit přechod na novou místní příslušnost krajských poboček Úřadu práce ČR u té části klientů úřadu, kteří bydlí jinde, než jsou hlášeni k trvalému pobytu, se navrhuje informovat poživatele přídavku na dítě a rodičovského příspěvku, tj. opakujících se dávek státní sociální podpory (s výjimkou příspěvku na bydlení, u kterého je místo bydlení úřadu známo) o této změně s výzvou oznámit v relevantních případech místo bydlení tak, aby Úřad práce mohl převést výplatu dávek na místně příslušnou pobočku Úřadu práce.

K Čl. V

Upravuje se ustanovení o příjmech, které se nezapočítávají, aby bylo více přehlednější. Zároveň se zvyhodňuje příprava na budoucí povolání u nezaopatřených dětí a aktivní příprava osob na stárnutí vyloučením některých příjmů z rozhodného příjmu. Příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy se v současné době započítávají do rozhodného příjmu pro výši a nárok dávek o pomoci v hmotné nouzi. Započítávání těchto příjmů nezaopatřených dětí v současné době vede ke snížení nebo i odejmutí dávek pro celou rodinu, což děti demotivuje nadále ve vzdělání a povinné praxi pokračovat. Proto se pro účely zákona o životním a existenčním minimu také nově nebudou považovat příjmy za práci žáků a studentů z praktického vyučování a praktické přípravy a příjmy ze závislé činnosti nezaopatřeného dítěte za měsíc červenec a srpen, tedy za období prázdnin. Toto opatření směřuje k tomu, aby byly děti motivovány k dokončení vzdělání s povinnou praxí a k získávání pracovních návyků v době hlavních prázdnin.

Mění se úprava zápočtu příjmů osob samostatně výdělečně činných, která se nastavuje obdobně jako v zákoně o státní sociální podpoře. Jedná se tedy o sladění textu započítávání příjmů osob samostatně výdělečně činných se zákonem o státní sociální podpoře tak, aby byl tento příjem započítáván shodně pro dávky státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi a nedocházelo k případným nejasnostem z nestejně díkce, jejíž praxe má být zcela totožná.

K účinnosti

Navrhuje se dělená účinnost. Od 1. 1. 2021 opatření zpřesňující zákon o státní sociální podpoře a rozšiřující možnosti čerpání příspěvku na bydlení a od 1. 7. 2021 opatření týkající se ostatních podmínek nároku na příspěvek na bydlení, tj. od data, kdy se vždy žádá o příspěvek na bydlení a nově posuzují nároky a výše dávky a je přechod na novu úpravu administrativně nejjednodušší a nejlevnější. Rovněž nejméně zatěžuje obě strany – žadatele i Úřad práce. Pro všechny dávky náležející od 1. 7. 2021 se mění místní příslušnost, stejně jak je navrhováno u dávek pomoci v hmotné nouzi, které rovněž poskytuje Úřad práce ČR.

Vzhledem k tomu, že podmínka vhodnosti bytu je zcela nová u dávky státní sociální podpory, která se poskytuje cca 160 tisícům domácností, navrhuje se dostatečný časový prostor k tomu, aby tato podmínka mohla být splněna, aniž by docházelo ke ztrátě bydlení a sociálnímu vyloučení. V případě, že nedojde k nápravě a byt nadále nebude vhodný pro bydlení, příspěvek na bydlení se začne odejímat až od 1. 7. 2024.

Od 1. 7. 2021 se navrhuje účinnost opatření týkající se podmínek nároku na dávky pomoci v hmotné nouzi, aby byl dostatek času na legisvakanci a přípravu aplikačního programu a proškolení zaměstnanců orgánu pomoci v hmotné nouzi. Vzhledem k tomu, že podmínka vhodnosti bytu je zcela nová, navrhuje se odklad kvůli dostatečnému časovému prostoru k tomu, aby tato podmínka mohla být splněna až do 30. 6. 2024, aniž by docházelo ke ztrátě bydlení a sociálnímu vyloučení. Zjistí-li Úřad práce, že byt není vhodný pro bydlení, v období od 1. 7. 2021 do 30. 6. 2024 nemůže doplatek na bydlení odejmout, ale o skutečnosti, že se nejedná o byt vhodný pro bydlení, a o lhůtě, ve které má dojít k nápravě tohoto stavu, informuje bezodkladně příjemce příspěvku na bydlení, vlastníka bytu, pověřený obecní úřad s podnětem k zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace osob, které obývají tento byt a orgán sociálně-právní ochrany dětí, pokud je v okruhu společně posuzovaných osob nezletilé dítě.